

OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN- ÖĞRETİM ELEMANI TUTUMLARI (ERZURUM ÖRNEĞİ)

STUDENTS' AND TEACHERS-UNIVERSITY TEACHERS' ATTITUDES OF "SCHOOL EXPERIENCE" AND "TEACHING PRACTICE" (SAMPLE OF ERZURUM)

Esra ÖZAY KÖSE¹

Özet

Bu çalışmanın amacı; uygulama öğretmeninin, uygulama öğretmeninin ve öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde ve tezsiz yüksek lisans programlarında uygulanan "Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması" derslerine yönelik tutumlarını çeşitli faktörlere göre belirlemektir. Çalışma Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 150 öğrenci ve 50 öğretmen (uygulama öğretmen elemanı ve uygulama öğretmeni) olmak üzere toplam 200 denek üzerinde yürütülmüştür. Veriler öğrenci ve öğretmenler için ayrı ayrı önermeleri içeren tutum ölçekleri ile toplanmıştır. Araştırma bulguları; öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin "Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması" derslerine olumlu baktığını ve bu derslerin eğitim fakültelerinde kesinlikle olması gerektiğine inandıklarını göstermektedir. Ayrıca; öğretmen adaylarının bu derslere yönelik tutumlarının, cinsiyetlerine ve tercihlerine göre değişmezken, öğrenim gördükleri alanlara göre değiştiği sonucu görülmüştür. Ayrıca araştırmaya katılan öğretim görevlileri ve öğretmenlerinde bu derslere yönelik tutumlarının cinsiyet ve hizmet yılına göre değişmediği ancak görevlerine göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması, Biyoloji Öğretmen Adayı, uygulama öğretmen elemanı, uygulama öğretmeni

Abstract

This study' aim is determined attitude of student teachers, application lecturers and application teachers about "school experience" and "teaching practice" lessons according to different factors. The study was applied 150 student teachers in education faculty and 50 application lecturers, and application teachers from education faculty and secondary school. Data was collected with attitude scale that has 30 items for student teachers and has 20 items for application lecturers and application teachers. Results of study show that student teachers, application lecturers and application teachers have positive attitude about "school experience" and "teaching practice" lessons and they believe that these lessons must be certainly in education faculty. While attitudes of student teachers didn't changed according to their gender and ÖSS' choice sequence, attitudes of they changed according to their teaching department. While attitudes of application lecturers and application teachers didn't changed according to their gender and service date, attitudes of they changed according to their occupation.

¹ Doç.Dr. Atatürk üniversitesi, K.K.Eğitim fakültesi, Biyoloji A.B.D. 25240, Erzurum, e-mail: esraozay@atauni.edu.tr

Key Words: school experience, teaching application, biology student teachers, application lecturer, application teacher.

GİRİŞ

Öğretmenler, içinde bulunduğumuz çağı daha sonraki çağa taşıyacak olan bireylerin yetiştirilmesinde sistem içinde köşe taşı olarak yer alan kişilerdir. Bu bağlamda gelecek nesilleri yetiştirecek olan öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri sırasında etkin bir şekilde yetiştirilmesi sistemin en önemli sorunlarından birisidir (Azar, 2003).

Günümüzde öğretmenin en temel fonksiyonlarından biri de öğrencilere rehberlik etmek ve onları etkin kılarak davranış değişikliğini kazandırmaktır. Bu açıdan bakıldığında öğretmenin, çağın gereklerine cevap verebilecek nitelikte ve çok yönlü olarak yetiştirilmesi gereklidir. Öğretmenin bu temel fonksiyonunu yerine getirebilmesi, onun hizmet öncesi eğitiminde kazanması gereken teorik bilgi ve uygulama bütünlüğünün sağlanmasına bağlıdır. Öğretmenlik uygulaması etkinlikleri, öğrencilerin hizmet öncesi programdan kazanmış oldukları bilgileri ,uygulamaya dönüştürme boyutu ile ilgilidir (Özkan ve ark., 2005).

Okul uygulamaları hizmet öncesi öğretmen eğitiminin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Çünkü öğretmen adaylarının fakültede edindikleri bilgilerin, mesleki ortamda verimli ve güvenli olarak kullanabilmeleri ancak hizmet öncesinde yeterli uygulama imkanı bulmaları ile mümkündür (Harmandar ve ark., 2000).

Özet olarak, öğretmenlerin yetiştirilmesinde dünyaca kabul görmüş Teori-Pratik ve Pratik–Teori yaklaşımlarına göre; öğretmen adaylarının gerçek sınıf ortamında ihtiyaç duydukları bilgi ve beceri ile karşı karşıya getirilmedikçe verilen teorik bilgilerin kendileri için bir anlam ifade etmeyeceği yönündedir. Yani, verilen bilgilerin gerekliliği öğretmen adayları tarafından hissedilirse öğretmen adaylarının verilen bilgileri öğrenmeye çaba gösterecekleri belirtilmektedir. İkinci olarak, öğretmen adayının sınıf ortamında ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriyi ancak deneyimle öğrenebileceği yargısı ortaya çıkmaktadır (Azar, 2003).

Eğitim fakültelerinde uygulama çalışmaları “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulamaları” dersleri altında verilmektedir. Bu dersler içerisinde Okul Deneyimi hizmet öncesinde okulun örgütsel yapısını, işleyişini öğrenmek, okul iklimine alışmak, okuldaki yapılanmayı kavramak, okuldaki birim ve unsurları tanımak amaçlanmaktadır. Daha çok gözlem ağırlıklıdır. Ders programına haftada 5 saat olarak konulan bu uygulamanın 4 saati okulda uygulama olarak, kalan 1 saati ise fakültede teorik olarak gerçekleştirilmektedir. Öğretmenlik uygulaması dersi ise öğretmen adaylarına alan kültürü, genel kültür ve öğretmenlik formasyonu derslerinde kazandıkları bilgi, beceri, tutum, değer ve alışkanlıkları mesleki ortamda etkili, verimli ve güvenli olarak kullanma olanağı sağlayarak onların bireysel ve mesleki gelişmelerini amaçlamaktadır. Ders programına haftada 8 saat olarak konulan

bu uygulamanın 6 saati okulda uygulama olarak, kalan 2 saati ise fakültede teorik olarak gerçekleştirilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Eğitim fakültelerinde uygulanan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğrenciler için katkı sağlayıp sağlamadığı hakkında öğretmen adaylarının, uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin bu derslerle ilgili tutumlarının neler olduğunun ve alt problemlerde bahsedilen çeşitli faktörlerin bu tutumlara etkilerinin nasıl olduğunun öğrenilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Öğrencilerin ve öğretmenlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumlarının ortalaması nedir?
- 2) Öğrencilerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları, cinsiyetlerine göre değişmekte midir?
- 3) Öğrencilerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri alanlarına göre değişmekte midir?
- 4) Öğrencilerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları, biyoloji bölümünün ÖSS deki tercih sıralamalarına göre değişmekte midir?
- 5) Uygulama öğretim elemanının, uygulama öğretmenin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları, cinsiyetlerine göre değişmekte midir?
- 6) Uygulama öğretim elemanının, uygulama öğretmenin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları, görevlerine göre değişmekte midir?
- 7) Uygulama öğretim elemanının, uygulama öğretmenin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları, hizmet yıllarına göre değişmekte midir?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik olarak verilen eğitimin düzenlenme ve yürütülmesi süreçlerine ve hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesinde ışık tutacağına inanılmaktadır. Ayrıca bu derslerle ilgili tutumların saptanmasının eğitim fakültelerine, uygulama öğretim elemanlarına ve uygulama öğretmenlerine katkı getireceği açısından önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programından 43, eğitim fakültesinin biyoloji öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 107 öğrenci; 6 öğretim elemanı ve 44 uygulama okulu öğretmeni görüşleriyle sınırlıdır.

2. Araştırma, öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek amacıyla 30 tane; uygulama öğretmenlerinin ve fakülte uygulama öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemek amacıyla ise 20 tane önermeden elde edilen verilerle sınırlıdır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde "Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamaları" na katılan biyoloji bölümündeki öğrenciler ve bu derslerin yürütülmesinden sorumlu öğretim elemanları ve uygulama okullarındaki öğretmenler oluşturmuştur.

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programından 43, eğitim fakültesinin biyoloji öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 107 öğrenci; 6 öğretim elemanı ve 44 uygulama okulu öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmada sözü edilen taraflar olarak; fakülte öğretim elemanlarının az sayıda olması nedeniyle uygulama öğretmenleri ile birleştirilip bir taraf olarak, diğer taraf ise öğretmen adayları olarak kabul edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek amacıyla 30 tane; uygulama öğretmenlerinin ve fakülte uygulama öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemek amacıyla ise 20 tane önermeden oluşan bir anket ile toplanmıştır. Anketlerdeki önermelerin oluşturulmasında bu konuda yapılmış daha önceki çalışmalardan yararlanılmıştır (Harmandar ve ark., 2000; Azar, 2003; Oğuz, 2004; Özmen, 2008).

Tarafların Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları Likert Tipi dereceleme ölçeği ile ölçülmüştür. Bu dereceleme ölçeği; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3)Kararsızım, (4)Katılıyorum, (5)Tamamen Katılıyorum şeklinde derecelendirilmiştir. Bu ölçme araçlarının güvenilirlikleri için 20 eğitim fakültesi öğrencisine uygulanmış olup sırası ile cronbach alfa katsayıları 0,75 ve 0,68 olarak hesaplanmıştır. Geçerlik için 2 uzman görüşüne başvurulmuş ve anketin bu haliyle kullanılabilir olduğu kanısına varılmıştır.

Verilerin Analizi

Anketten elde edilen veriler öğretmen adayları ve uygulama öğretmeni-fakülte öğretim elemanı açısından ayrı ayrı tablolaştırılmış ve her önermenin ortalaması alınmıştır. Örneklemdaki kişilerin görüşleri arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla ise SPSS İstatistiksel Paket programında tek yönlü Varyans Analizi ve "t" testi uygulanarak sonuçlar analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumlar araştırmanın alt problemlerine göre sırayla aşağıda verilmektedir:

1) Araştırmamızdan elde edilen bulgulara göre; Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamaları'na katılan tarafların tutumlarını iki farklı kategoride inceleyebiliriz:

a) Öğretmen Adaylarının Tutumları:

Anketteki 30 maddeden oluşan önermeler ilgili olarak öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamalarının kendilerine faydalı olup olmadığı hakkındaki tutumları tablo.1'de görülmektedir. Öğretmen adaylarının önermelere, Xort =3,57 ortalama ile "Katılıyorum" şeklinde tutuma sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Tablo 1.Okul Deneyimi-Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Tutumları

	Önermeler	Xort
1	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması sayesinde öğretmenlik mesleğinin zorla veya parasal yönü ölçü alınarak yapılamayacağını, bunun bir gönül işi olduğunu anladım.	3,87
2	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması dersleri öğretmenlik mesleğini tanımama yardımcı oldu.	4,00
3	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretmen adayı açısından faydalı olduğuna inanıyorum.	3,99
4	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması bana değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı sağladı.	3,92
5	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması sayesinde kendimi bir öğretmen gibi görmeye başladım ve kendime olan güvenim arttı.	3,85
6	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması sayesinde çalışanların(Müdür, Müdür Yar.,hizmetli vs)okuldaki görevini öğrendim.	3,50
7	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması sayesinde öğretmenlik için gerekli olan bilgi ve beceriyi kazandığıma inanıyorum.	3,32
8	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerine kredisi sıfır(0) olsa dahi katılırdım.	3,32
9	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamaları sadece merkezde değil köy okullarında da yapılmalı.	3,64
10	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerine ayrılan sürenin yetersiz olduğunu düşünüyorum.	2,91
11	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle öğretmenlik mesleğini daha çok sevdim.	3,61
12	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması sayesinde öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimin nasıl sağlıklı kurulabileceğini öğrendim.	3,71

13	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamasıyla öğrencileri not ile nasıl değerlendirebileceğimi öğrendim.	3,41
14	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması öğretmenlik mesleğinin bana uygun bir meslek olup olmadığını anlamamı sağladı.	4,00
15	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamalarıyla birçok kaynaktan nasıl yararlanılacağını öğrendim.	3,08
16	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması esnasında uygulama okulundaki öğretmenim bu derslerle ilgili her türlü problemimde bana yardımcı oluyor.	3,49
17	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması esnasında uygulama öğretim elemanım bu derslerle ilgili her türlü problemimde bana yardımcı oluyor.	3,56
18	Okul Deneyimi dersi raporlarının danışman öğretmenim tarafından objektif değerlendirildiğine inanıyorum.	3,36
19	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinde fakülte ve uygulama okulları arasında sağlıklı bir iletişimin olduğuna inanıyorum.	3,07
20	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinden sonra öğretmen adaylarının okulda toplanmasının gerekli olduğuna inanıyorum.	2,88
21	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması bana kendi kişiliğim ve iyi bir öğretmen kişiliği arasındaki özellikleri karşılaştırabilme fırsatı verdi.	3,83
22	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamaları sayesinde bir öğretmenin sınıfa nasıl hakim olabileceğini öğrendim.	3,90
23	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamasıyla; yıllık, ünite ve günlük planın nasıl hazırlanacağını öğrendim.	3,41
24	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamasıyla bir öğretmenin sınav sorularını nasıl hazırlaması gerektiğini öğrendim.	3,38
25	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamasıyla Milli Eğitim sisteminin işleyişini tanıdım.	3,41
26	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması sayesinde öğrencilerin seviyesine inerek ders anlatmayı öğrendim.	3,70
27	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamasıyla hitabetin ve ses tonunun etkili olduğunu öğrendim.	3,99
28	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretmenlik tecrübesi açısından eğitim fakültelerinde kesinlikle olması gerektiğine inanıyorum.	4,25
29	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinde fakültedeki derslerimin yoğunluğu uygulamanın verimi açısından beni olumsuz etkiliyor.	3,37

30	Bir öğretmen adayı olarak(öz eleştirisi) Okul Deneyimi ve Öğretmenlik uygulaması derslerini yeterince önemsiyorum.	3,87
	Toplam	3,57

Öğretmen adaylarına yönelik anketten bazı sonuçlar çıkmıştır:

Ankette en yüksek ortalamaya sahip anket maddesi 28. maddedir. “Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretmenlik tecrübesi açısından eğitim fakültelerinde kesinlikle olması gerektiğine inanıyorum” şeklindeki maddeye öğretmen adayları $X_{ort} = 4,25$ ile “Tamamen Katılıyorum” şeklinde görüş bildirmişleridir.

Anketin en düşük ortalamaya sahip maddesi ise 20. maddedir. ‘Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinden sonra öğretmen adaylarının okulda toplanmasının gerekli olduğuna inanıyorum.’ şeklindeki maddeye öğretmen adaylarının $X_{ort} = 2,88$ ile “Kararsızım” şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu maddenin düşük olmasının sebebi çoğu uygulama okullarının şehrin uzak kısımlarında olması dolayısıyla adaylar uygulama okulundan sonra tekrar fakülteye gelmeyi kendilerine bir yük olarak görmelerinden kaynaklanabilir.

Yine anketin ilk ve önemli maddelerinden biri olan “Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması sayesinde öğretmenlik mesleğinin zorla veya parasal yönü ölçü alınarak yapılamayacağını, bunun bir gönül işi olduğunu anladım” şeklindeki önergeye öğretmen adayları $X_{ort} = 3,87$ ile katıldıklarını bildirmişlerdir. Buradan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin bir gönül ve sabır işi olduğu görüşüne katıldıklarını söyleyebiliriz.

Üzerinde çok tartışılan konulardan birisi olan ve anketimizin 10.maddesinde yer alan “Okul Deneyimi / Öğretmenlik Uygulaması derslerine ayrılan sürenin yetersiz olduğunu düşünüyorum.” şeklindeki yönergeye öğretmen adaylarının $X_{ort} = 2,91$ ile “Kararsızım” şeklinde görüş bildirdiklerini görmekteyiz. Buradan yola çıkarak Okul Deneyimi ve öğretmenlik Uygulamaları derslerine ayrılan sürenin öğretmen adayları açısından yeterli olabildiğini söylemek mümkün olabilir.

“Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması dersleri öğretmenlik mesleğini tanımama yardımcı oldu” ve “Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması öğretmenlik mesleğinin bana uygun bir meslek olup olmadığını anlamamı sağladı” şeklindeki önermeye öğretmen adayları $X_{ort} = 4,00$ ile “Tamamen Katılıyorum” şeklinde görüş bildirdiklerini görüyoruz. Bu ortalama ile bu derslerin öğretmenlik mesleğini geniş açılardan öğretmen adaylarına sunduğunu görüyoruz.

b) Uygulama Öğretim Elemanları ve Öğretmenlerin Tutumları:

Anketteki 20 maddeden oluşan önermelerle ilgili olarak uygulama öğretim elemanının, uygulama öğretmenin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamalarının öğrenciler için faydalı olup olmadığı hakkındaki tutumları

tablo.2’de görülmektedir. Fakülte öğretim görevlileri ve uygulama okulu öğretmenleri anketteki önermelere $X_{ort} = 3,77$ ortalama ile bu derslerin öğretmen adaylarına çok faydalı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 2. Okul Deneyimi / Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Uygulama Öğretmenleri ve Fakülte Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Ait Bulgular

Önermeler	Xort
1 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretmenlik tecrübesi açısından eğitim fakültelerinde kesinlikle olması gerektiğine inanıyorum.	4,30
2 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretmen adaylarına faydalı olduğunu düşünüyorum.	4,16
3 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması dersleri öğretmen adaylarına okulun fiziki ve örgütsel yapılanmasını tanıma fırsatı sağladı.	4,08
4 Öğretmen adayları bu uygulamalarla değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı buldular.	4,06
5 Öğretmen adayları bu uygulamalarla derse hazırlanma ve dersi sunma konusunda beceri kazandılar.	4,04
6 Öğretmen adaylarını değerlendirmede objektif olduğumu düşünüyorum.	4,04
7 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması için verilen ücretlerin yeterli olduğunu düşünüyorum.	3,48
8 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamalarında severek ve isteyerek öğretmen adaylarına danışmanlık yapıyorum.	4,18
9 Uygulamalara katılan öğretmen adaylarına gerçek bir öğretmenmiş gibi bakıyor ve onlara öyle davranıyorum.	4,12
10 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama okullarında eğitim-öğretimi aksattığını düşünüyorum.	2,94
11 Bu uygulamalarda Fakülte—Okul işbirliğinin uygulamanın verimi açısından önemli olduğunu düşünüyorum.	3,90
12 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamalarının sadece merkezde değil köy okullarında da yapılması gerektiğini düşünüyorum.	3,96
13 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerine ayrılan sürenin yeterli olduğunu düşünüyorum.	3,62
14 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerine daha çok rehber öğretmen görevlendirilerek, öğretmen adaylarının daha sık izlenmesi gerektiğini düşünüyorum.	3,56
15 Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle öğretmen adayları gerektiği zaman öğrencilere anne-baba şefkati ile yaklaşmayı öğrendiler.	3,52

16	Bu uygulamaların eğitim-öğretim sürecine dinamizm kazandırdığına inanıyorum.	4,00
17	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerine öğretmen adaylarının gerekli ilgi ve alakayı gösterdiklerini düşünüyorum.	3,76
18	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulamasında adayların fakültedeki derslerinin yoğunluğu, uygulamanın verimini olumsuz etkilediğini düşünüyorum.	3,20
19	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinde uygulama öğretmeni başına verilen öğretmen adaylarının çokluğu öğretmenlerin sınıf kontrolü sağlamlasında bir engel teşkil ettiğini düşünüyorum.	3,02
20	Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin programını aksattığını ve bana zaman kaybettirdiğini düşünüyorum.	3,70
Toplam		3,77

Fakülte öğretim görevlileri ve uygulama okulu öğretmenlerine yönelik anketten bazı sonuçlar çıkmıştır:

Ankette en yüksek ortalamaya sahip madde, öğretmen adaylarının anketinde de bulunan “Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretmenlik tecrübesi açısından eğitim fakültelerinde kesinlikle olması gerektiğine inanıyorum” önermesidir. Uygulama öğretim elemanının, uygulama öğretmenin bu maddeye $X_{ort} = 4,30$ ile “Tamamen Katılıyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulguya dayanarak uygulama öğretim elemanının, uygulama öğretmenlerinin de araştırmamızın ana problemini oluşturan; söz konusu derslerin öğretmen adaylarına öğretmenlik tecrübesi açısından faydalı olup olmadığı hususunu desteklediklerini görüyoruz.

Uygulama öğretim elemanının, uygulama öğretmenine yönelik anketin en düşük maddesi ise anketin 10. maddesidir. “Okul Deneyimi/ Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama okullarında eğitim-öğretimi aksattığını düşünüyorum” şeklindeki önermeye öğretmenler $X_{ort} = 2,94$ ile “Kararsızım” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Buradan da anlayacağımız gibi uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri, söz konusu derslerin okullarda eğitim-öğretimi aksatmadığını düşünmektedirler.

Yine uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri 8. madde olan “Okul Deneyimi / Öğretmenlik Uygulamalarında severek ve isteyerek öğretmen adaylarına danışmanlık yapıyorum” şeklindeki önermeye ise öğretmenler $X_{ort} = 4,18$ “Tamamen Katılıyorum” şeklinde olumlu yönde görüş bildirmişlerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere bu derslerin uygulamasından sorumlu öğretmenlerin öğretmen adaylarına severek ve isteyerek rehberlik yaptıkları sonucunu çıkarabiliriz.

Ankette yüksek ortalamaya sahip maddelerden 12. maddede “Okul deneyimi / Öğretmenlik Uygulamalarının sadece merkezde değil köy okullarında da yapılması gerektiğini düşünüyorum.” öğretmenler bu yönergeye $X_{ort} = 3,96$ ile bu uygulamaların köy okullarında da yapılması gerektiğini bildirmişlerdir. Yine $X_{ort} = 4,00$ ile öğretmenler 16. maddede “Bu

uygulamaların eğitim-öğretim sürecine dinamizm kazandırdığını” düşünmektedirler.

Bu sonuçlara göre her iki tarafında bu derslerin öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine faydalı olması konusunda “Katılıyorum” şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür.

2) Öğretmen adayının cinsiyetinin tutuma etkisi:

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin tutumlarına etkisini görmek için yapılan t testi sonucu tablo.3’de görülmektedir.

Tablo.3. Öğretmen adaylarının cinsiyetinin tutuma etkisi

Cinsiyet	N	X	SS	t	Sig (P)
Erkek	66	3,51	,71739	1,14	0,256
Kız	84	3,64	,65396	1,12	

Yapılan istatistiksel analiz sonucu $p = 0,256$ bulunmuştur. Bu değer $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yani öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve öğretmenlik Uygulamaları derslerine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre değişmemektedir. Her iki cinsiyetin derslere yönelik tutumlarının ortalaması “Katılıyorum” kategorisinde yer almaktadır (erkek:3,51-kız:3,64).

3) Öğretmen adayının öğrenim gördüğü alanının tutuma etkisi:

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri alanların tutumlarına etkisini görmek için yapılan t testi sonucu tablo.4’de görülmektedir.

Tablo.4. öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri alanın tutuma etkisi

Alan	N	X	SS	t	Sig (P)
Tezsiz yüksek lisans biyoloji	43	3,44	,67543	4,38	0,000
Biyoloji öğretmenliği	107	3,95	,56099	4,73	

Her iki alandaki öğretmen adaylarının derslere yönelik tutumlarının ortalaması “Katılıyorum” kategorisinde yer alsa da (tezsiz y.l:3,44-biyoloji ögrt.:3,95) yapılan istatistiksel analiz sonucu $p = 0,000$ bulunmuştur. Bu değer $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yani öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve öğretmenlik Uygulamaları derslerine yönelik tutumları öğrenim görülen alana göre değişmektedir. Eğitim fakültelerinin Biyoloji öğretmenliği bölümündeki öğrenciler fen fakültesinden gelip eğitimde tezsiz yüksek lisans öğrenimi gören öğrencilerden daha olumlu tutuma sahiplerdir.

4) Öğretmen adayının ÖSS’ deki tercih sırasının tutuma etkisi:

Öğretmen adaylarının ÖSS sınavında biyoloji bölümümü tercih etme sıralarının tutumlarına etkisinin olup olmadığına yanıt aranırken, tercih

sıralarına göre öğretmen adayları 5 gruba ayrılmıştır. Bu beş grup arasında fark olup olmadığına duncan testi ile bakılmıştır (Tablo.5).

Tablo.5. öğretmen adayının ÖSS deki tercih sırasının tutuma etkisi

Tercih Sırası	N	X	F	Sig (p)
1 (1-5. tercih)	45	3,5971		
2 (5-10. tercih)	37	3,7376		
3 (10-15.tercih)	22	3,5227	0,67	0,60
4 (15-20.tercih)	23	3,5145		
5 (20-25. tercih)	11	3,4667		

Yapılan istatistiksel analiz sonucu $p = 0,60$ bulunmuştur. Bu değer $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yani öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve öğretmenlik Uygulamaları derslerine yönelik tutumları ÖSS deki tercih sırasına göre değişmemektedir.

5) Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin cinsiyetinin tutuma etkisi:

Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin cinsiyetlerinin tutumlarına etkisini görmek için yapılan t testi sonucu tablo.6'de görülmektedir.

Tablo.6. Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin cinsiyetinin tutuma etkisi

Cinsiyet	N	X	SS	t	Sig (P)
Erkek	29	3,8155	,39145	0,68	0,496
Kız	21	3,7357	,42607	0,67	

Yapılan istatistiksel analiz sonucu $p = 0,496$ bulunmuştur. Bu değer $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yani uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve öğretmenlik Uygulamaları derslerine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre değişmemektedir. Her iki cinsiyetin derslere yönelik tutumlarının ortalaması "Katılıyorum" kategorisinde yer almaktadır (erkek:3,81-kız:3,73).

6) Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin görevlerinin tutuma etkisi:

Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin görevlerinin (öğretim elemanı veya lise öğretmeni) tutumlarına etkisini görmek için yapılan t testi sonucu tablo.7'de görülmektedir.

Tablo.7. Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin görevlerinin tutuma etkisi

Görev	N	X	SS	t	Sig (P)
Öğretim görevlisi	6	4,1917	,31846	2,83	0,007
Lise öğretmeni	44	3,7261	,38421	3,27	

Yapılan istatistiksel analiz sonucu $p = 0,007$ bulunmuştur. Bu değer $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

7) Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin hizmet yıllarının tutumlarına etkisi:

“Öğretmenlerin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik tutumları hizmet yıllarına göre değişmekte midir?” biçiminde ifade edilen araştırmamızın son alt problemine yanıt aranırken, hizmet yıllarına göre Uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri 4 gruba ayrılmıştır. Bu dört grup arasında fark olup olmadığına duncan testi ile bakılmıştır (Tablo.8).

Tablo.8. Öğretim elemanlarının-öğretmenlerin hizmet yıllarının tutuma etkisi

Hizmet Yılı	N	X	F	Sig (p)
1 (1-10 yıl)	23	3,6978		
2 (10-20 yıl)	21	3,8190	0,840	0,479
3 (20-30 yıl)	2	3,9750		
4 (30 ve üstü)	4	3,9750		

Yapılan istatistiksel analiz sonucu $p = 0,479$ bulunmuştur. Bu değer $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar tartışılmıştır:

1) Hem öğretmen adaylarının hem de uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” derslerine olumlu baktığı ve bu derslerin öğretmenlik tecrübesi açısından eğitim fakültelerinde kesinlikle olması gerektiğine inandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının önermelere, $X_{ort} = 3,57$ ortalama ile “Katılıyorum” şeklinde tutuma sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu sonuç bize söz konusu derslerin öğretmen adayları için gerçekten faydalı olduğunu göstermektedir. Bu bulgu bize araştırmamızın ana problemi olan; söz konusu

derslerin öğretmen adaylarının öğretmenlik tecrübesine katkı sağlayıp sağlamadığı konusuna açıklık getirmektedir. Oğuz (2004)'un yapmış olduğu çalışmada Okul Deneyimi I dersinin sınıf öğretmeni adaylarının; öğretmenlik mesleğine karşı duygu ve düşünceleri üzerinde olumlu etkiler bıraktığı ve bu dersin öğretmenlik programlarında bulunmasını gerekli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Demircan (2007)' in yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin Okul Deneyimi II dersi çerçevesinde kendilerine yönelik görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin bu ders ile kendilerini geliştirmeleri açısından yararlı sonuçlandığı saptanmıştır. Gürbüz (2006)'ün yapmış olduğu çalışmada ise bulgular öğretmen adaylarının okul deneyimi I ve II ile ilgili algılarının genel olarak olumlu olduğunu göstermektedir.

Bu dersler ile genel olarak öğretmen adayları öğretme öğrenme süreçlerine ilişkin katkı sağladığı, farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabileceklerini, öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulabileceğini, etkili öğretim materyali hazırlama konusunda deneyim kazandıklarını, ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri ile öğrencileri değerlendirebileceklerini, öğretmen öğrenci ilişkisini oluşturmak adına çok yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Temizkan (2008)'ın yapmış olduğu çalışmada da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilgi duydukları, bu mesleği sevdiğileri, meslekle ilgili bazı alanlarda kendilerini yetersiz hissettikleri tespit edilmiştir. Karamustafaoğlu ve Akdeniz (2002), öğretmen adaylarının kazanması gereken davranışlardan model benzetme, laboratuardan faydalanma, basit araç-gereç geliştirme, bir öğretim dokümanı seçip değerlendirme gibi davranışları uygulama sürecinde yansıtabilme olanağı yakalayamadığı görülmüştür. Uygulamaya giden aday öğretmenlerin teorik bilgilerinin yeterli olduğu, bu bilgilerini uygulama ortamında beceriye dönüştürdükleri ve alan eğitiminde kendilerini daha da geliştirdikleri görülmektedir. Uygulama sürecinde aday öğretmenlerin yeniden kaynaklara yöneldikleri, alan dersi veren öğretim elemanlarına tekrar başvurdıkları ve onların rehberliğinden yararlandıkları düşünülmektedir (Karadüz vd., 2009). Öğretmen adaylarının uygulamaları ile ilgili ciddi sorunlarının olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunların başında uygulama derslerinin ve uygulama sürelerinin azlığı dikkati çekmektedir (Alaz ve Birinci-Konur, 2009; Demirli ve Kerimgil, 2008; Ermiş, Uygun ve İnel, 2010; Karataş, 2010).

Fakülte öğretim görevlileri ve uygulama okulu öğretmenleri anketteki önermelere Xort =3,77 ortalama ile bu derslerin öğretmen adaylarına çok faydalı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Araştırmanın bu sonucu, ülkemizde yapılan diğer çalışmaların, sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir (Kudu ve ark., 2006; Davran, 2006; Yapıcı ve Yapıcı, 2004; Güven, 2004; Özmen, 2008; Becit ve ark., 2009). Ancak, bu tutumların çeşitli faktörler açısından değişip değişmediğine bakmak için diğer alt problemlere bakılmıştır. Ayrıca, Seçer ve ark. (2010)'nın yapmış olduğu çalışmanın sonuçlarına göre, okul uygulamalarında yaşanan sorunlar arasında en fazla; uygulama öğretmenlerinin okul deneyimi ders içeriklerini bilmemeleri, öğretmen

adaylarına karşı olumsuz tutum sergilemeleri, okul ve üniversite arasında işbirliği, iletişim ve koordinasyon sağlanamaması, okullara ulaşım ile ilgili sorunlar, öğretmen adaylarının uygulama alanlarında motive olamamaları, sayılarının fazla olması, sorumluluklarını bilmemeleri, denetim eksikliği ve uygulama okulu azlığı yer almaktadır. Diğer yandan, bazı araştırmalarda (Demircan, 2007; Gömleksiz ve diğerleri, 2007) öğretim elemanlarının görevini sürdürmekte isteksiz oldukları da ifade edilmektedir. Yine, benzer araştırmalarda (Dündar, 2003; Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007) fakülte uygulama okulu arasındaki koordinasyon, okul idarecileri ile iletişim, bazı uygulama öğretmenlerinin rehberlik etme becerilerinin yetersizliği, uygulama süresinin yetersizliği, uygulama okullarının fakültelere uzak olması sorunlarının öğretmen adayları tarafından tespit edildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının okul uygulamalarından doyumlarını yordama da; uygulama öğretmeni, öğretim elemanı, okul müdürü ve teknoloji kullanımının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde önemli faktörler olduğu tespit edilmiştir (Şahin vd. 2007).

2) Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre değişmemektedir.

Rıza ve Hamurcu (2000)' nun yapmış olduğu çalışmada da öğrencilerin uygulamaya yönelik görüşlerinde cinsiyet açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ören ve ark (2009) yapmış oldukları benzer bir çalışmada öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu, erkek ve kız öğretmen adayları arasında tutum açısından önemli bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Bu da uygulamaya yönelik olumlu yaklaşımın her iki cinsiyet tarafından aynı oranda paylaşıldığını göstermektedir.

3) Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik tutumları ÖSS deki tercih sıralamalarına göre değişmemektedir.

Ören ve ark. (2009) yapmış oldukları çalışmada, öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumları tercih nedenine ve mesleki geleceği hakkındaki düşüncesine göre değişmektedir. Kocatürk (2006)'ün sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada da katılımcıların yaklaşık yarısının öğrenim gördüğü bölümü kendi isteği ile tercih ettiği görülmektedir.

4) Öğretmen adaylarının söz konusu derslere yönelik tutumları öğrenim gördükleri alanlarına göre farklılık göstermektedir.

Eğitim fakültelerinin Biyoloji öğretmenliği bölümündeki öğrenciler fen fakültesinden gelip eğitimde tezsiz yüksek lisans öğrenimi gören öğrencilerden daha olumlu tutuma sahiptirler. Bunun sebebi ise eğitim fakültesini tercih edenlerin sadece öğretmen olmak istedikleri, fen fakültesini seçenlerin ise biyolog olmak istediklerinden kaynaklanmıştır. Fen fakültesi öğrencileri tezsiz yüksek lisansı ikinci bir alternatif olarak tercih etmişlerdir. Ancak, Ören ve ark.(2009), öğrencilerin tutumları, öğrenim gördükleri bölüme

göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Saraç (2004) çalışmasında Güzel Sanatlar Eğitimi bölümü öğrencilerinin Okul Deneyimi I dersine yönelik ilgi ve beklentilerini incelemiştir. Araştırmacı, Resim ve Müzik Öğretmenliği programlarında yer alan öğrencilerin derse yönelik ilgi ve beklenti düzeylerini karşılaştırdığında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Bu durumda öğrenim görülen bölüm açısından, her iki çalışmanın sonuçlarının benzer olduğu söylenebilir.

5)Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenlerinin “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” derslerine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre değişmemektedir.

6) Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenlerinin “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” derslerine yönelik tutumları görevlerine göre değişmektedir.

Yani Öğretim elemanlarının-öğretmenlerin Okul Deneyimi ve öğretmenlik Uygulamaları derslerine yönelik tutumları görevlerine göre değişmektedir. Öğretim görevlilerinin tutumlarının ortalaması 4,19 ile “tamamen katılıyorum” ken, lise öğretmenlerinin tutumlarının ortalaması 3,72 ortalama ile “Katılıyorum” kategorisinde yer almıştır. Öğretim görevlileri bu derslerin teoriğini yaptıklarından dolayı daha fazla içeriğini biliyorlardır. Lise öğretmenleri ise sadece uygulama yaptırdıklarından dolayı daha az tutuma sahip olmuş olabilirler.

7)Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenlerinin “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” derslerine yönelik tutumları hizmet yıllarına göre değişmemektedir.

Yani uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve öğretmenlik Uygulamaları derslerine yönelik tutumları hizmet yıllarına göre değişmemektedir. Ancak hizmet yılı arttıkça daha olumlu tutumlara sahip oldukları ortalamalardan gözükmektedir. Zira 30 yıl öğretmenlik hizmeti yapan ile 5 yıl öğretmenlik hizmetinde bulunanların aynı perspektifte görüş bildirdikleri görülmüştür.

Bu sonuçlara göre bazı önerilerde bulunulabilir; uygulama öğrencileri yaşadıkları yere en yakın okula gönderilmelidirler. Böylece zaman-emek-para açısında kazanım ortaya çıkacaktır. Verim almak için her okula mümkün olduğunca az öğrenci gönderilmeye çalışılmalıdır. Uygulama Okulu müdür ve öğretmenleri, hizmet içi eğitim, kurs, seminer gibi etkinliklerle sık sık bilgilendirilmelidirler. Uygulama Okulu seçiminde okulların şartları (okulun fiziki ve sosyal imkânları vb) göz önünde bulundurulmalıdır. Bu derslerin daha sağlıklı yapılabilmesi için tarafların (fakülte öğretim elemanı, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları) daha fazla işbirliği içinde olmalıdırlar. Öğretmenlik Uygulaması dersinin fakültede verilen iki saatlik teorik ders saati işlevsel hale getirilmelidir. İlgili sorunların giderilmesine yönelik ayrıca üniversite ve uygulama okulları arasında işbirliği sağlanması, rehber öğretmenlere yönelik bilgilendirici toplantıların düzenlenmesi, denetimlerin ve uygulama okullarının sayılarının artırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Aklan, C. ve Hacıoğlu F. (1997). Öğretmenlik Uygulamaları – Öğretim Teknolojisi. Ankara ,Alkım Yayınevi.
- Alaz, A. ve Birinci-Konur, K. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik deneyimleri. I. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Aydın, S. Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen Adaylarının “Okul Deneyimi II” Dersine İlişkin Görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 4 (2), 75-90.
- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansımaları. Milli Eğitim Dergisi , Ankara , sayı-159.
- Becit G., Kurt A. ve Kabakçı I. (2009). Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Okul Uygulama Derslerinin Yararlarına İlişkin Görüşleri. Anadolu University Journal Of Social Sciences. 9(1): 169–184.
- Davran, E. (2006). İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlik Uygulamasının Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterliliklerini Kazanmaları Üzerindeki Etkisi: Van İli Örneği. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Yüzüncüyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demircan, C.(2007). Okul Deneyimi II Dersine Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Mersin Üniversitesi Örneği). Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Aralık 2007, ss. 119-132.
- Demirli, C., Kerimgil, S., ve Donmuş, V. (2012). Türkiye’deki bilişim teknolojileri öğret men adaylarının mesleklerine yönelik görüşleri. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2), 369 -388.
- Dündar, M. (2003). Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Alanda Eğitim. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23 (1), 59-67.
- Ermış, H., Uygun, K., ve İnel, Y. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersi etkinliklerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. International Conference on New Trends in Education and Their Implications Bildiri Kitapçığı, 673-681.
- Gömlüksiz, M. N., Mercin, L., Bulut, İ. ve Atan, U. (2007). Okul Deneyimi II Dersine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri (Sorunlar ve Çözüm Önerileri). Eğitim Araştırmaları, 23, 148-158.
- Gürbüz, N. (2006). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi I ve II Dersleriyle İlgili Algıları. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:2,Sayı:32, 67-72.
- Güven, İ. (2004). Sosyal Bilgiler Alan Öğretmen Adaylarının Okul Uygulamalarına Yönelik Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 4(2), 273-290.
- Rıza E. ve Hamurcu H. (2000). Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Görüşleri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:8 ,Özel Sayı, 1-8.
- Harmandar, M. ; Bayrakçeken, S. ve ark. (2000). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde “Okul deneyimi” uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi , Ankara, sayı-148.
- Karadüz A., Eser Y., Şahin C. İlbay A.(2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre Öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 6 (11), 442-455.
- Karamustafaoğlu O. ve Akdeniz A. (2002). Fizik Öğretmen Adaylarının Kazanmaları Beklenen Davranışları Uygulama Okullarında Yansıtılabilme Olanakları. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Ankara.
- Karataş, S. (2010). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri (BÖTE) öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin zihin haritalarının analizi (Gazi Üniversitesi Örneği). Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1), 159-173.

- Kocaturk, F. (2006). Okul deneyimi II dersi ile ilgili uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kudu, M., R. Özbek ve R. Bindak. (2006). Okul Deneyimi I Uygulamasına İlişkin Öğrenci Algıları: Dicle Üniversitesi Örneği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (15).
- Oğuz, A.. (2004). Okul deneyimi-I Dersinin Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkileri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11.
- Ören F., Sevinç Ö. ve Erdoğan E. (2009). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Derslerine Yönelik Tutumlarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Cilt 15, Sayı 58, ss:217-246
- Özkan, H.H.;Albayrak M. ve Berber K. (2005). Öğretmen Adaylarının İlköğretim Okullarında Yaptıkları Öğretmenlik Uygulamasının Yetişmelerindeki Rolü. Milli Eğitim Dergisi , Ankara, sayı-168 .
- Özmen H. (2008). Okul Deneyimi-I ve Okul Deneyimi-II Derslerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 25-37.
- Saraç, G. (2004). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin okul deneyimi I dersine yönelik ilgileri ve beklentileri. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/G-Sarac.pdf> adresinden 15 Haziran 2008 tarihinde edinildi.
- Seçer Z., Çeliköz N. ve Kayılı G. (2010). Okul Öncesi Öğretmenliği Okul Uygulamalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:VII, Sayı:I, 128-152.
- Şahin, İ., Erdoğan, A. ve Aktürk, A. O. (2007). Öğretmen adaylarının okul uygulamalarından doyumlarını yordayıcı faktörler. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17, 509-517.
- Temizkan M. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(3), 461-486.
- Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M. (2004). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi I Dersine İlişkin Görüşleri. İlköğretim Online, 3(2).